

การศึกษาประสิทธิผลของการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญห การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

A STUDY ON THE EFFECTIVENESS OF THE IMPLEMENTATION OF THE TEENAGE PREGNANCY PREVENTION AND SOLUTIONS ACT B.E. 2559 (2016)

ณิชาธิ์ศม์ ปัญจจิตรพัฒน์¹ และ กิรณา เทวอักษร²

Nicharas Panjajittrapat¹ and Kirana Dheva-aksorn²

สำนักโภชนาการ กรมอนามัย¹ , กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพกรมอนามัย²

Bureau of Nutrition, Department of Health¹ , Department of Health²

E-mail: 0816225713aa@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของวัยรุ่นและเยาวชนต่อผลการใช้มาตรการตามพระราชบัญญัติฯ เป็นวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปฏิบัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้ 100 คน และวัยรุ่นและเยาวชน 100 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามออนไลน์ ได้แก่ 1) ผู้ปฏิบัติจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ 2) ความพึงพอใจของวัยรุ่นและเยาวชนต่อประโยชน์ที่ได้รับจากพระราชบัญญัติฯ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า กลไกที่อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดและรองลงมา ได้แก่ กฎกระทรวงสามารถเป็นแนวทางให้หน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นได้ชัดเจนขึ้น ($\bar{X}$ = 4.30) และกลไกด้านผู้บริหารที่ให้ความสำคัญในการดำเนินการตามกฎหมาย ($\bar{X}$ = 4.29) ด้านมาตรการคุ้มครองสิทธิที่อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดคือและรองลงมาคือ การช่วยให้วัยรุ่นได้ฝึกอาชีพระหว่างตั้งครรภ์รวมทั้งการจัดหาครอบครัวทดแทนในกรณีที่แม่วัยรุ่นไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ ($\bar{X}$ = 4.29) และความร่วมมือระหว่างราชการส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา สถานบริการ สถานประกอบกิจการ หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชน ในการส่งต่อให้วัยรุ่นได้รับความช่วยเหลือ ($\bar{X}$ = 4.22) วัยรุ่นและเยาวชนมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อประโยชน์ที่ได้รับจากช่องทางสื่อสารความรู้ด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ ($\bar{X}$ = 4.30) และกลไกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่มีการช่วยเหลือวัยรุ่นที่ประสบปัญหาให้ได้รับสวัสดิการสังคม ($\bar{X}$ = 4.28) ข้อเสนอแนะครั้งนี้คือ เพิ่มการสนับสนุนด้านงบประมาณ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายสภาเด็กและเยาวชนในการเฝ้าระวังปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

คำสำคัญ: การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น , พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นพ.ศ. 2559 , ประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย , ความพึงพอใจ

Abstract

This research aims to 1) study the effectiveness of the enforcement of the Act on Prevention and Resolution of Teenage Pregnancy B.E. 2559 (2016) and 2) study the satisfaction of teenagers and youths towards the results of the measures under the Act. The research is quantitative. The sample consists of 100 officers from law enforcement agencies and 100 adolescents and youths. The purposive selection method was used. The research instrument is an online questionnaire : 1) officers from government agencies involved in the enforcement of the Act, and 2) satisfaction of teenagers and youths towards the benefits received from the Act. The data were analyzed using descriptive statistics, percentages, means, and standard deviations. The results of the study found that the mechanism with the two most agreed levels are that ministerial regulations can be a guideline for responsible agencies to more clearly prevent and resolve teenage pregnancy problems ($\bar{X} = 4.30$), and executive mechanisms that give importance to operations by law ($\bar{X} = 4.29$). Regarding rights protection measures, are helping teenagers get vocational training during pregnancy as well as providing a replacement family to care for the child ($\bar{X} = 4.29$), and cooperation between local government agencies, educational institutions, service centers, and business establishment, private agency in referring them to receive help ($\bar{X} = 4.22$). As for the satisfaction of teenagers and youths towards the results of the measures, they are most satisfied with the communication channels for reproductive health knowledge ($\bar{X} = 4.30$). They are most satisfied with the benefits they receive from communication channels for reproductive health knowledge ($\bar{X} = 4.30$), the mechanism of the local government organization that resides in helping teenagers to receive social welfare ($\bar{X} = 4.28$). This suggestion is increase budget support, support the creation of a network of children and youth to monitor teenage pregnancy problems.

Keywords: Teenage pregnancy , Teenage pregnancy prevention and solutions act b.e. 2559 ,The effectiveness of law enforcement , Satisfaction

บทนำ

สถานการณ์ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2555 เป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยมีอัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในระยะนั้นเป็นช่วงที่อัตราการคลอดในวัยรุ่นสูงที่สุดกล่าวคือ กลุ่มวัยรุ่นหญิงอายุ 15 - 19 ปี เคยมีอัตราการคลอดมีชีพในปี 2555 สูงถึง 53.4 ต่อพันคน ส่วนในกลุ่มวัยรุ่นหญิงอายุ 10 – 14 ปี มีอัตราการคลอดมีชีพสูงถึง 1.8 ต่อพันคน Bureau of Reproductive Health (2017) การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อวัยรุ่นเอง เช่น การเกิดภาวะแทรกซ้อนทั้งในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด การเกิดภาวะโลหิตจาง ความดันโลหิตสูงขณะตั้งครรภ์ การแท้งหรือคลอดก่อนกำหนด การคลอดยาก การตกเลือดหลังคลอด ผลกระทบต่อสุขภาพจิตของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ที่อาจเกิดอารมณ์แปรปรวนง่าย มีความเครียด วิตกกังวล เป็นต้น ในด้านผลกระทบต่อเด็กที่เกิดจากแม่วัยรุ่นนั้น อาจเกิดภาวะน้ำหนักน้อย พิการแต่กำเนิด การตายปริกำเนิด เป็นต้น Suwanwanich (2016)

แม้วัยรุ่นที่ขาดการศึกษาทำให้ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพที่มีรายได้ที่ดีทำให้ประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจตามมา อันจะส่งผลกระทบต่อครอบครัวและสังคมโดยรวม Ananpatiwet et al. (2018)

พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ได้ถูกบังคับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยได้สร้างกลไกการบูรณาการของหน่วยงานต่างๆ ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชน และประชาสังคม เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นรูปธรรมมีความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเน้นถึงการคุ้มครองสิทธิของวัยรุ่นใน 4 ด้านสำคัญ คือ สิทธิในการรับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเพียงพอ การเข้าถึงบริการสุขภาพอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เหมาะสม การได้รับการสนับสนุนเพื่อศึกษาต่อในสถานศึกษา และการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัว รวมทั้งกฎหมายยังกำหนดให้วัยรุ่นมีสิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเอง ตลอดจนมีสิทธิได้รับการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสมเสมอภาค และไม่ถูกเลือกปฏิบัติ โดยมีกฎกระทรวงกำหนดมาตรการและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การกำหนดให้สถานศึกษามีการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตอย่างเหมาะสมกับเพศ ช่วงวัย จัดหาและพัฒนาผู้สอนให้มีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงจัดการเรียนการสอนให้แก่ศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษาที่ตั้งครรภ์เพื่อให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สถานบริการมีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์ การให้บริการและคำปรึกษาด้านอนามัยการเจริญพันธุ์แก่วัยรุ่น ให้สถานประกอบกิจการสนับสนุนให้ลูกจ้างซึ่งเป็นวัยรุ่นสามารถเข้าถึงบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ คำปรึกษา การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการวางแผนครอบครัว ให้หน่วยงานด้านสวัสดิการสังคมดำเนินการช่วยเหลือวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ให้ได้รับการดูแลและรับสวัสดิการทางสังคมอย่างเหมาะสมเป็นธรรม ตลอดจนการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการดูแลให้วัยรุ่นได้รับสิทธิตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ การกำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการตามที่มอบหมายได้ ซึ่งได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ที่มีองค์ประกอบของหน่วยงานต่างๆ เป็นกลไกการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่จังหวัดนั้นๆ การกำหนดยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2560-2569 ซึ่งผ่านการประเมินระยะครึ่งแผน Bureau of Reproductive Health (2022)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายจะมีเป้าหมายที่ดี แต่ยังมีข้อจำกัดด้านบทบัญญัติ เช่น กฎหมายไม่ได้บัญญัติให้มีเจ้าพนักงาน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นผู้ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายแต่เป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน รวมทั้งไม่ได้กำหนดมาตรการลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเพียแต่กำหนดโทษกรณีฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการฯ หรือคณะอนุกรรมการในการเรียกบุคคลมาชี้แจง Bureau of Reproductive Health (2022) ดังนั้น หากหน่วยงานหรือองค์กรได้มีการละเมิดสิทธิหรือทำให้วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่สามารถใช้สิทธิตามที่กฎหมายกำหนดได้จะไม่สามารถเอาผิดโดยตรงกับหน่วยงานหรือองค์กรนั้นๆ ได้ อาทิ การกีดกันให้นักเรียนที่ตั้งครรภ์ต้องยุติการศึกษาในสถานศึกษา การเลิกจ้างวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ หรือการปฏิเสธไม่ให้วัยรุ่นใช้สิทธิตัดสินใจเข้ารับบริการอนามัยการเจริญพันธุ์โดยไม่มีเหตุอันสมควร เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบข้อจำกัดในทางปฏิบัติหลายประการ เช่น การขาดการตระหนักรู้ของชุมชน การขาดแคลนทรัพยากรบุคคล และงบประมาณที่จำกัดในการดำเนินการให้ครอบคลุมทั่วประเทศ UNICEF (2021) การวิจัยในต่างประเทศยังชี้ให้เห็นว่าการให้การศึกษาเรื่องเพศศึกษาในโรงเรียนส่งผลให้การรับรู้เกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และการสนับสนุนทางสังคมสามารถลดอัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ Alavi-Arjas et al. (2018) นอกจากนี้ การเข้าถึงบริการสุขภาพจิตและการสนับสนุนจาก

ครอบครัวและชุมชนยังมีบทบาทสำคัญในการช่วยวัยรุ่นจัดการกับผลกระทบที่เกิดจากการตั้งครรภ์ อีกทั้งการเข้าถึงบริการสุขภาพอนามัยการเจริญพันธุ์ในสถานพยาบาลที่มีบุคลากรเฉพาะทางสามารถลดอัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ Shaw (2009)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้แล้วเป็นระยะเวลาหนึ่ง และมียุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2560-2569 เป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมายเพื่อลดอัตราการคลอดมีชีพในวัยรุ่น โดยในปี พ.ศ. 2565 อัตราคลอดมีชีพในวัยรุ่นหญิงอายุ 15 - 19 ปี ลดลงเป็น 21.0 ต่อพันคน และอัตราการคลอดมีชีพในกลุ่มวัยรุ่นหญิงอายุ 10 - 14 ปี ลดลงเป็น 0.8 ต่อพันคน Department of Health (2023) แม้จะแสดงให้เห็นว่าอัตราการคลอดมีชีพในวัยรุ่นมีแนวโน้มลดลงเมื่อถึงระยะครึ่งแผนยุทธศาสตร์ แต่ผู้วิจัยเห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติมในมิติอื่นให้มีความชัดเจน ด้านประสิทธิภาพของกระบวนการบังคับใช้พระราชบัญญัติ ตลอดจนความพึงพอใจของวัยรุ่นและเยาวชนต่อผลการใช้มาตรการตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของวัยรุ่นและเยาวชนต่อผลการใช้มาตรการตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

การทบทวนวรรณกรรม

1. พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 เป็นกฎหมายที่บูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดการดำเนินงานในบทบาทที่เกี่ยวข้องของแต่ละกระทรวง มีกลไกการกำกับติดตามคือ คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น คณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการนี้แต่งตั้ง เช่น คณะอนุกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และให้มีการเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เป็นต้น Bureau of Reproductive Health (2022)

2. กฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 มี 5 ฉบับ ออกโดยกระทรวงที่เกี่ยวข้องตามบทบาทหน้าที่ของกระทรวงนั้นๆ ได้แก่

กฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานศึกษาและการดำเนินงานของสถานศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2561 ออกโดยกระทรวงศึกษาธิการ บังคับใช้โดยกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

กฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานประกอบกิจการและการดำเนินการของสถานประกอบกิจการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแก่ลูกจ้างซึ่งเป็นวัยรุ่น พ.ศ. 2561

กฎกระทรวงกำหนดประเภทของสถานบริการและการดำเนินการของสถานบริการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น พ.ศ. 2562

กฎกระทรวงการจัดสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น พ.ศ. 2563

กฎกระทรวงกำหนดการดำเนินการของราชการส่วนท้องถิ่นเพื่อให้วัยรุ่นได้รับสิทธิในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น พ.ศ. 2564

3. ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. 2560-2569 ที่กำหนดเป้าหมายลดอัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในปี พ.ศ. 2569 ใน 2 กลุ่มอายุ คืออัตราคลอดในวัยรุ่นอายุ 10-14 ปี ไม่เกิน 0.5 ต่อ 1,000 ประชากร และอัตราคลอดในวัยรุ่นกลุ่มอายุ 15-19 ไม่เกิน 25.0 ต่อ 1,000 ประชากร Bureau of Reproductive Health (2017) ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ และมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการเลี้ยงดู สร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีคุณภาพ และเป็นมิตร

ยุทธศาสตร์ที่ 4: พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ การคุ้มครองสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์และการจัดสวัสดิการ สังคมในกลุ่มวัยรุ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 5: ส่งเสริมการบูรณาการการจัดการฐานข้อมูล งานวิจัยและการจัดการความรู้

4. การขับเคลื่อนพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 การศึกษาของ Natrujirote (2017) สรุปว่า ลักษณะการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่นสอดคล้องกับระบบบริการ 3 ด้าน เช่น ด้านการบริการป้องกันปัญหา เช่น การให้ความรู้ ทรัพยากรประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นต้น ด้านบริการด้านสังคม เช่น การให้คำปรึกษาแก่คู่สมรส การพัฒนาทักษะการเลี้ยงดูบุตร บริการช่วยเหลือวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อมด้านที่พวกอาศัย เป็นต้น ด้านบริการดูแลสุขภาพ เช่น การให้บริการก่อนคลอดบุตร การฝากครรภ์ การให้คำปรึกษา บริการคุมกำเนิด บริการยุติการตั้งครรภ์ เป็นต้น นอกจากนี้ การประเมินผลการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น ประจำปี 2562 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าเป้าหมายหลักของยุทธศาสตร์ ๓ มีความเหมาะสม ทั้งการลดอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี และหญิงอายุ 10-14 ปี อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 57.5 และ 62.5 ตามลำดับ) รวมทั้งมีแนวโน้มที่จะบรรลุเป้าหมายในการลดอัตราการคลอดที่กำหนดไว้ได้ในระดับมาก (ร้อยละ 45) Bureau of Reproductive Health (2019)

จะเห็นว่าการขับเคลื่อนพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 มีปัจจัยหลายประการที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทั้งการกลไกการกำกับดูแล การกำหนดเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ การกำหนดบทบาทหน้าที่ การกำหนดแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆ ผ่านกฎกระทรวง อันจะนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ในประชากร 2 กลุ่ม คือ

1. ผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 จาก 6 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข ที่เข้าร่วมการประชุมปฏิบัติการรับฟังความคิดเห็นการขับเคลื่อนพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 จำนวน 133 คนที่ยินดีตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยขอความร่วมมือให้ตอบแบบสอบถามแบบออนไลน์ (google form) ภายหลังการประชุม ได้รับการตอบกลับภายใน 2 สัปดาห์ โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความครบถ้วนของข้อมูล จำนวน 100 คน

2. วัยรุ่นและเยาวชน กลุ่มอายุระหว่าง 15-19 ปี และอายุ 20 ปีขึ้นไป ที่มีประสบการณ์และมีความเข้าใจสาระการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เป็นวัยรุ่นและเยาวชนจากสภาเด็กและเยาวชนที่เป็นกรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร จำนวน 77 จังหวัดรวมกรุงเทพมหานคร จังหวัดละ 2 คน รวม 154 คน ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามแบบออนไลน์ (google form) และได้รับการตอบกลับภายใน 2 สัปดาห์ มีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความครบถ้วนของข้อมูล จำนวน 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ แบบสอบถามออนไลน์ (Google form) เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์และตอบคำถามวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 โดยการพัฒนาแบบสอบถามนี้มาจากการศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ตลอดจนระบุตัวแปรที่เกี่ยวข้องและนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อให้การออกแบบข้อคำถามมีความครอบคลุมและเหมาะสมต่อการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย แบบสอบถามที่ใช้แบ่งออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 แบ่งเป็นส่วนของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น อายุ เพศ ระดับของหน่วยงาน กระทรวงที่ผู้ตอบสังกัด ความเกี่ยวข้องของหน่วยงานในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และตำแหน่งงานของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนของความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสิทธิของวัยรุ่น และกลไกการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามวัยรุ่นและเยาวชน แบ่งเป็นส่วนของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น อายุ เพศ สถานภาพศึกษา และส่วนของความคิดเห็นและความพึงพอใจเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากกาบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ

ใช้ข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม และแบ่งช่วงของระดับความคิดเห็น กำหนดเกณฑ์เฉลี่ย ในความหมายของการประเมินค่าระดับความคิดเห็น และความพึงพอใจดังนี้

ค่าเฉลี่ย

ความหมาย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80

มีระดับความคิดเห็น/ความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60

มีระดับความคิดเห็น/ความพึงพอใจในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40

มีระดับความคิดเห็น/ความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20

มีระดับความคิดเห็น/ความพึงพอใจในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00

มีระดับความคิดเห็น/ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นสองส่วนตามโครงสร้างของแบบสอบถาม

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำเสนอผลในรูปแบบการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อแสดงลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ ความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับจากพระราชบัญญัติฯ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อสะท้อนระดับความคิดเห็นและความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง และการกระจายตัวของข้อมูล

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวาระ พ.ศ. 2559 ส่วนใหญ่มาจากหน่วยงานส่วนกลางจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 รองลงมาเป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาคจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 และจากจังหวัด 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่สังกัดกระทรวงสาธารณสุขจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 รองลงมาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 กระทรวงมหาดไทยจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 สังกัดกระทรวงแรงงานจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00 จำนวนน้อยที่สุดคือสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00

จากตารางที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00 โดยมีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 รองลงมาอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 และอายุ 51 ปีขึ้นไปจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 และตามลำดับ โดยมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 และสูงกว่าระดับปริญญาตรีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในวาระ พ.ศ. 2559 จำแนกตามเพศ ระดับอายุ ระดับการศึกษา ระดับหน่วยงาน กระทรวงที่สังกัด (n=100)

รายการ		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	27	37.00
	หญิง	61	61.00
	เพศทางเลือก	2	2.00
อายุ	น้อยกว่า 30 ปี	15	15.00

	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	31-40 ปี	30	26.00
	41-50 ปี	33	37.00
	51 ปีขึ้นไป	22	22.00
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	37	37.00
	สูงกว่าปริญญาตรี	63	63.00
ระดับหน่วยงาน	ส่วนกลาง	47	47.00
	ส่วนภูมิภาค	37	37.00
	จังหวัด	16	16.00
กระทรวงที่สังกัด	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	13	13.00
	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	8	8.00
	กระทรวงมหาดไทย	12	13.00
	กระทรวงแรงงาน	9	12.00
	กระทรวงศึกษาธิการ	20	19.00
	กระทรวงสาธารณสุข	38	35.00

ผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน พบว่าส่วนมากเป็นเพศหญิงจำนวน 53 คนคิดเป็นร้อยละ 53.00 เพศชายจำนวน 43 คนคิดเป็นร้อยละ 43.00 และเพศทางเลือกจำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 4.00 โดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 15-19 ปีจำนวน 83 คนคิดเป็นร้อยละ 83.00 รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 17 คนคิดเป็นร้อยละ 17.00 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษาจำนวน 51 คนคิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีงานทำจำนวน 30 คนคิดเป็นร้อยละ 30.00 มีผู้ที่จบการศึกษาจำนวน 19 คนคิดเป็นร้อยละ 19.00 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ (n=100)

	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	27	37.00
	หญิง	61	61.00
	เพศทางเลือก	2	2.00
อายุ	15-19 ปี	83	83.00
	20 ปีขึ้นไป	17	17.00
สถานภาพ	นักเรียน นักศึกษา	51	51.00
	จบการศึกษา	19	19.00
	มีงานทำ	30	30.00

ผลการศึกษาจากผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 เป็นเรื่องประสิทธิภาพของกระบวนการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ส่วนกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนเป็น

เรื่องความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับจากพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ดังต่อไปนี้

1. ประสิทธิภาพของการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

การศึกษาประสิทธิผลของการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ผลการศึกษาโดยรวมพบว่า กระบวนการบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพด้านมาตรการคุ้มครองสิทธิของวัยรุ่นตามพระราชบัญญัติฯ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$, S.D. = 0.897) โดยจะเห็นว่าจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสิทธิของวัยรุ่นในประเด็น กฎหมายฉบับนี้ช่วยให้วัยรุ่นได้ฝึกอาชีพระหว่างตั้งครรภ์รวมทั้งการจัดหาครอบครัวทดแทนในกรณีที่แม่วัยรุ่นไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.795) (ตารางที่ 3) ส่วนประสิทธิผลด้านกลไกการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.851) ประเด็นที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือ กฎกระทรวงที่ออกตามกฎหมายฉบับนี้สามารถกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.823) รองลงมา คือผู้บริหารให้ความสำคัญในการดำเนินงานตามกฎหมาย ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.844) อยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นที่ได้รับคะแนนต่ำที่สุดในด้านประสิทธิผลด้านกลไกการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ คือ การสนับสนุนให้สภาเด็กและเยาวชนสามารถสร้างเครือข่ายแกนนำเยาวชนเพื่อให้ความรู้และเฝ้าระวังปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ($\bar{x} = 3.32$, S.D. = 0.994) อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสิทธิของวัยรุ่นตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสิทธิของวัยรุ่น ตาม พ.ร.บ. การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
กฎหมายฉบับนี้ทำให้วัยรุ่นมีสิทธิตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ในเรื่องการรับบริการคุมกำเนิด และฝังยาคุมกำเนิด	3.48	0.969	มาก
กฎหมายฉบับนี้ทำให้วัยรุ่นที่มีอายุเกิน 15 ปี สามารถตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์ได้ด้วยตนเอง	3.55	0.914	มาก
กฎหมายฉบับนี้ทำให้นักเรียน นักศึกษาที่ตั้งครรภ์ ได้เรียนต่อโดยไม่ถูกออกจากโรงเรียนหรือสถานศึกษา	3.77	0.941	มาก
กฎหมายฉบับนี้ทำให้สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน	3.48	0.915	มาก
กฎหมายฉบับนี้ทำให้ลูกจ้างที่เป็นวัยรุ่นในสถานประกอบการเข้าถึงบริการคุมกำเนิดและการให้การศึกษา การฝากครรภ์ รวมทั้งมีได้รับสวัสดิการสังคมในด้านการคุมกำเนิด ตามสิทธิของ สปสช.	3.38	0.951	ปานกลาง
กฎหมายฉบับนี้ ทำให้วัยรุ่นเข้าถึงโรงพยาบาลมีบริการให้การศึกษา ด้านคุมกำเนิด และสุขภาพสำหรับวัยรุ่น รวมทั้งมีระบบส่งต่อไปที่โรงพยาบาลที่มีบริการคุมกำเนิด การฝากครรภ์ ทำคลอด ยุติการตั้งครรภ์ รวมทั้งการดูแลผู้ที่มีภาวะแทรกซ้อน	3.99	0.893	มาก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสิทธิของวัยรุ่น ตาม พ.ร.บ. การป้องกันและแก้ไขปัญหาคูสมการตั้งครรภในวัยรุ่น พ.ศ. 2559	$\bar{x}$	S.D	ระดับความ คิดเห็น
กฎหมายฉบับนี้ ทำให้มีระบบส่งต่อไปที่โรงพยาบาลที่มีบริการคุมกำเนิด การฝากครรภ์ การทำคลอด การยุติการตั้งครรภ รวมทั้งการดูแลผู้ที่มี ภาวะแทรกซ้อน	3.72	0.911	มาก
กฎหมายฉบับนี้ช่วยให้วัยรุ่นได้ฝึกอาชีพระหว่างตั้งครรภรวมทั้งขอความ ช่วยเหลือครอบครัวทดแทนในกรณีแม่วัยรุ่นไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้	4.29	0.795	มากที่สุด
กฎหมายฉบับนี้ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างราชการส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา สถานบริการ สถานประกอบกิจการ หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อให้วัยรุ่นได้รับความช่วยเหลือ	4.22	0.773	มากที่สุด
รวม	3.76	0.897	มาก

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลไกการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาคูสมการตั้งครรภในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลไกการบังคับใช้ พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาคูสมการตั้งครรภในวัยรุ่น พ.ศ. 2559	$\bar{x}$	S.D	ระดับความ คิดเห็น
กฎหมายฉบับนี้ สนับสนุนให้สภาเด็กและเยาวชนสามารถสร้างเครือข่าย แกนนำเยาวชนเพื่อให้ความรู้ และเฝ้าระวังปัญหาคูสมการตั้งครรภในวัยรุ่น	3.32	0.994	ปานกลาง
ท่านคิดว่าคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการควรใช้อำนาจในการเรียก บุคคลมาชี้แจง	4.20	0.865	มาก
ผู้บริหารให้ความสำคัญในการดำเนินงานตามกฎหมาย	4.29	0.844	มากที่สุด
ท่านคิดว่ากฎหมายนี้ช่วยลดอุปสรรคในการปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือ วัยรุ่นที่ประสบปัญหา	4.26	0.824	มากที่สุด
ก่อนออกกฎหมายนี้ อัตราการคลอดในวัยรุ่นอยู่ในระดับน่ากังวล	4.17	0.779	มาก
ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา อัตราคลอดในวัยรุ่นมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ	4.25	0.770	มากที่สุด
ท่านเห็นว่าหน่วยงานหรือช่องทางที่รับเรื่องร้องเรียน ตามกฎหมายนี้	4.10	0.859	มาก
ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาคูสมการตั้งครรภในวัยรุ่นสามารถ กำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ตามตัวชี้วัดได้อย่างเป็น รูปธรรม	4.20	0.865	มาก
คณะอนุกรรมการในระดับจังหวัดเป็นกลไกเพื่อขับเคลื่อนการป้องกันและ แก้ไขปัญหาคูสมการตั้งครรภในวัยรุ่น ตามยุทธศาสตร์และตามกฎหมาย	4.20	0.888	มาก
กฎกระทรวงตามกฎหมายฉบับนี้สามารถเป็นแนวทางให้หน่วยงาน รับผิดชอบดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาคูสมการตั้งครรภในวัยรุ่นได้ ชัดเจนขึ้น	4.30	0.823	มากที่สุด
รวม	4.15	0.851	มากที่สุด

2. ความพึงพอใจของวัยรุ่นและเยาวชนต่อประโยชน์ที่ได้รับจากพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

ผลการประเมินความพึงพอใจของวัยรุ่นและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายอยู่ภายใต้การบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ ต่อประโยชน์ที่ได้รับ แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับด้านการคุ้มครองสิทธิของวัยรุ่น จากพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 โดยภาพรวมวัยรุ่นและเยาวชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.930) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าการสนับสนุนแม่วัยรุ่นผ่านการฝึกอาชีพระหว่างตั้งครรภ์ และการจัดหาครอบครัวทดแทนในกรณีที่ไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ ได้รับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.808) ประเด็นที่วัยรุ่นพึงพอใจน้อยที่สุดคือ กฎหมายฉบับนี้ทำให้สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน โดยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.31$, S.D. = 0.971) (ตารางที่ 5) ส่วนความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับจากกลไกตามพระราชบัญญัติฯ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.778) ประเด็นที่วัยรุ่นและเยาวชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ การจัดช่องทางการสื่อสารให้ความรู้ด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.847 ความพึงพอใจมากที่สุดรองลงมาคือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่ มีการช่วยเหลือวัยรุ่นที่ประสบปัญหาตั้งครรภ์ไม่พร้อม ให้ได้รับสวัสดิการสังคม ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.877)

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับด้านการคุ้มครองสิทธิของวัยรุ่น จากพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

ความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับด้านการคุ้มครองสิทธิของวัยรุ่น จาก พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น พ.ศ. 2559	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น
กฎหมายนี้ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของสิทธิของวัยรุ่น	4.11	0.931	มาก
กฎหมายฉบับนี้ทำให้วัยรุ่นมีสิทธิตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ในเรื่องการรับ บริการคุมกำเนิด และฝังยาคุมกำเนิด เพื่อป้องกันปัญหาคอร์รัปชัน ไม่พร้อม	3.41	0.954	มาก
กฎหมายฉบับนี้ช่วยให้มีการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัวของท่านใน การรับบริการอนามัยการเจริญพันธุ์	3.53	0.893	มาก
กฎหมายฉบับนี้ทำให้สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาที่ เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน	3.31	0.971	ปานกลาง
กฎหมายฉบับนี้ทำให้นักเรียน นักศึกษา ที่ตั้งครรภ์ ได้เรียนต่อโดยไม่ถูก ออกจากโรงเรียนหรือสถานศึกษา	3.60	0.985	มาก
กฎหมายนี้ช่วยให้นักเรียนนักศึกษาที่ตั้งครรภ์มีโอกาสได้ศึกษาจนจบ การศึกษาและมีอาชีพที่ดีในอนาคต	4.17	0.933	มาก
กฎหมายฉบับนี้ทำให้สถานประกอบกิจการมีการให้ข้อมูลข่าวสารและ ความรู้เรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน การคุมกำเนิด การ ฝากครรภ์ การแท้ง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และเอชไอวี	3.48	0.937	มาก

ความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับด้านการคุ้มครองสิทธิของวัยรุ่น จาก พ.ร.บ.การป้องกันและแก้ไขปัญหาคีตกรรมในวัยรุ่น พ.ศ. 2559	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น
กฎหมายฉบับนี้ทำให้วัยรุ่นที่เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการสามารถ เข้าถึงบริการคุมกำเนิด การฝากครรภ์ หรือบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ได้ สะดวกขึ้น	3.34	0.966	ปานกลาง
กฎหมายนี้ทำให้วัยรุ่นเข้าถึงสวัสดิการสังคมได้อย่างเสมอภาค	4.25	0.925	มากที่สุด
กฎหมายฉบับนี้ช่วยให้วัยรุ่นได้ฝึกอาชีพระหว่างตั้งครรภ์รวมทั้งขอความ ช่วยเหลือครอบครัวทดแทนในกรณีที่แม่วัยรุ่นไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้	4.29	0.808	มากที่สุด
รวม	3.75	0.930	มาก

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับจากกลไกตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาคีตกรรมในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

ความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับจากกลไกตามพระราชบัญญัติการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาคีตกรรมในวัยรุ่น พ.ศ. 2559	$\bar{x}$	S.D	ระดับความ คิดเห็น
กฎหมายฉบับนี้ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างราชการส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา สถานบริการ สถานประกอบการ หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อให้วัยรุ่นได้รับความช่วยเหลือ	4.15	0.869	มาก
กฎหมายนี้ทำให้มีช่องทางที่วัยรุ่นสามารถร้องเรียน หรือขอความ ช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม	4.04	0.931	มาก
ท่านพึงพอใจเกี่ยวกับความสะดวกในการเข้าถึงช่องทางการร้องเรียน การขอ คำปรึกษา หรือขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไม่พร้อม	4.14	0.975	มาก
ท่านพอใจต่อช่องทางการสื่อสารให้ความรู้ด้านอนามัยการเจริญพันธุ์	4.30	0.847	มากที่สุด
กฎหมายนี้ทำให้ทัศนคติของสังคมเป็นบวกมากขึ้นต่อกรณีที่มีต่อวัยรุ่นที่ ตั้งครรภ์ในขณะที่เป็นนักเรียนนักศึกษา	4.17	0.933	มาก
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่ มีการให้ข่าวสารความรู้ มี การช่วยเหลือวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ให้ได้รับการศึกษาต่อเนื่อง	4.15	0.989	มาก
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่ท่านอาศัยอยู่ มีการช่วยเหลือวัยรุ่นที่ ประสบปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม ให้ได้รับสวัสดิการสังคม	4.28	0.877	มากที่สุด
รวม	4.18	0.778	มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

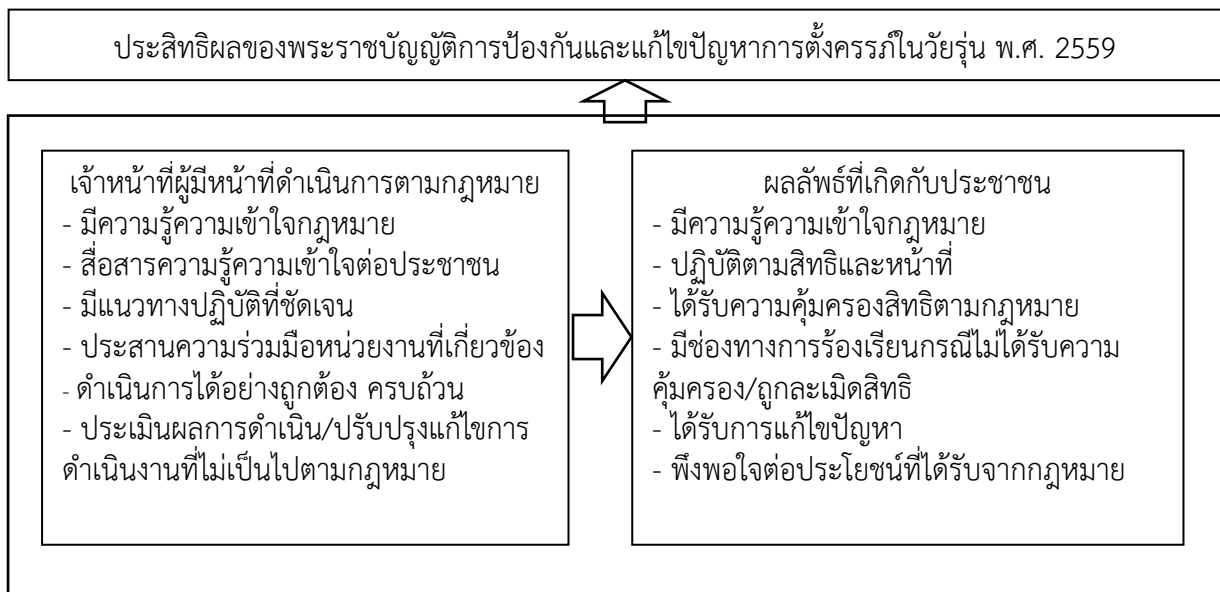
จากการศึกษาจะเห็นว่า ประสิทธิภาพของการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาคีตกรรมในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งกฎกระทรวงได้รับการประเมินว่าสามารถกำหนดแนวทางดำเนินงานที่ชัดเจนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกัน กฎหมายนี้ยังช่วยสนับสนุนวัยรุ่นในการฝึกอาชีพระหว่างตั้งครรภ์และการจัดหาครอบครัวทดแทน รวมถึงความสำคัญที่ผู้บริหารมอบให้กับการดำเนินงานตามกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Bureau of Reproductive Health (2019) ที่ประเมินผล

การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยพบว่า การดำเนินงานในภาพรวมมีประสิทธิภาพระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน แต่ยังมีข้อจำกัดในการสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษายังพบข้อจำกัดในบางด้าน เช่น การสนับสนุนให้สภาเด็กและเยาวชนสร้างเครือข่ายเพื่อให้ความรู้และเฝ้าระวังปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ซึ่งยังอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นนี้ตรงกับผลการศึกษาของ Tangdee et al. (2019) ที่ระบุว่าปัจจัยนำเข้าในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอยู่ในระดับน้อย ขาดการสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอและเหมาะสมมีผลให้ขาดความต่อเนื่องในการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายแกนนำเยาวชน

ในด้านความพึงพอใจของวัยรุ่นและเยาวชนต่อพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่ได้รับความพึงพอใจมากที่สุด คือ ช่องทางการสื่อสารให้ความรู้ด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ เนื่องจากในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องอนามัยการเจริญพันธุ์ ในปัจจุบันมีการสร้างช่องทางการเข้าถึงได้ง่าย ในรูปแบบที่มีความหลากหลาย ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ ได้จัดให้มี LINE Official Teenclub สามารถให้ความรู้ผ่านทาง live chat เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yajai et al. (2020) ที่ชี้ให้เห็นว่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในระดับท้องถิ่นและระดับชาติเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดผลกระทบจากปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

จากผลการศึกษาทั้งด้านประสิทธิภาพการบังคับใช้ และด้านความพึงพอใจของวัยรุ่นและเยาวชนต่อพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 นั้นแสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 มีบทบาทสำคัญในการลดอัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยสามารถกำหนดกรอบการทำงานที่ชัดเจนผ่านกฎกระทรวงที่ช่วยสร้างแนวทางปฏิบัติที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการดูแลช่วยเหลือให้วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ได้รับการศึกษาต่อโดยไม่ต้องออกกลางคัน การพัฒนาผู้สอนและหลักสูตรการเรียนการสอนด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตให้เหมาะสมกับช่วงวัย การให้คำปรึกษาและมีช่องทางการสื่อสารให้ความรู้แก่วัยรุ่นด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ การให้บริการต่างๆ ด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ เช่น บริการคุมกำเนิด การฝากครรภ์ ทำคลอด ยุติการตั้งครรภ์ รวมทั้งการดูแลผู้ที่มีภาวะแทรกซ้อน เป็นต้น รวมไปถึงการให้ความรู้ คำปรึกษาต่างๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ไม่พร้อม นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนทางสังคม เช่น การฝึกอบรมอาชีพและการจัดหาครอบครัวทดแทน ตลอดจนบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกฎหมายนี้ ซึ่งสะท้อนถึงความมุ่งมั่นของหน่วยงานรัฐและส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม การป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ยั่งยืนในระยะยาว จากการศึกษาจะเห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญในการดำเนินงานตามกฎหมาย อีกทั้งกลไกของกฎหมาย ได้แก่ ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นกำหนดตัวชี้วัดโดยมีคณะกรรมการระดับจังหวัดเป็นสามารถกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ตามตัวชี้วัดได้อย่างเป็นรูปธรรมขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Natrujirote (2017) ที่ระบุว่า การบูรณาการร่วมกันหลายภาคส่วน ระหว่างรัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคประชาชน เป็นปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในระดับพื้นที่ รวมทั้งมีกฎกระทรวงตามกฎหมายฉบับนี้สามารถเป็นแนวทางให้หน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นได้ชัดเจนขึ้น

สรุปองค์ความรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอจากการวิจัย

1.1 ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพควบคู่กับเชิงปริมาณ เพื่อประเมินผลกระทบของพระราชบัญญัติในเชิงลึก โดยมุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เช่น วัยรุ่น ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ควรดำเนินการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ที่มีการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้อย่างเข้มข้นกับพื้นที่ที่ยังมีข้อจำกัด เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรืออุปสรรคในการบังคับใช้

1.3 ควรมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎกระทรวง เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในอนาคตต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ควรคงไว้ซึ่งคณะอนุกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครม.ในวัยรุ่นระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ซึ่ง เพื่อเป็นกลไกเชื่อมต่อระหว่างหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครม.ในวัยรุ่นอย่างมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานเชิงรุกในทุกพื้นที่

2.2 ควรพิจารณาเพิ่มการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรสำหรับการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ที่มีข้อจำกัดด้านบุคลากร เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานที่ครอบคลุมและมีความเท่าเทียม

2.3 ควรพัฒนาและผลักดันแผนการสื่อสารเชิงรุก เพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิและบริการที่วัยรุ่นสามารถเข้าถึงได้ตามกฎหมาย รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย

2.3 ควรพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจัดตั้งทีมงานเฉพาะกิจในแต่ละพื้นที่ เพื่อประสานงานและติดตามผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครม.ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 อย่างต่อเนื่อง

References

- Alavi-Arjas, F., Farnam, F., Granmayeh, M., & Haghani, H. (2018). The effect of sexual and reproductive health education on knowledge and self-efficacy of school counselors. *Journal of Adolescent Health, 63*(5), 615-620. Retrieved March 12, 2024, from <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1054139X18302180>
- Ananpatiwet, S., Nungalee, S., & Phattarasatjatum, P. (2018). Unwanted teenage pregnancy: Impact, trends, and help in a boundless global society. *Journal of Nursing and Education, 11*(1), 16-31.
- Bureau of Reproductive Health. (2017). *National strategy for preventing and solving the problem of teenage pregnancy 2017-2026 according to The Act on Prevention and Solution to the Adolescent Pregnancy Problem B.E. 2559* (2nd printing). Bangkok: Printing House, Thepphen Wanich.
- Bureau of Reproductive Health. (2019). Research and evaluation of the project to drive forward Teenage Pregnancy Prevention and Solutions Act B.E. 2559 (2016) in the year 2019. Retrieved September 30, 2024, from https://planning.anamai.moph.go.th/th/meeting01/download?did=7610&id=26199&lang=th&mid=29777&mkey=m_document&utm_source=chatgpt.com
- Bureau of Reproductive Health. (2022). *Teenage pregnancy prevention and solutions act B.E. 2559 (2016)*. 2nd printing. Printing House, Kaew Chao Chom Media and Printing Center, Suan Sunandha Rajabhat University.
- Department of Health. (2023). *Reproductive health situation in adolescence and youth year 2022*. Retrieved September 2, 2024, from <https://rh.anamai.moph.go.th/th/cms-of-1/download/?did=214353&id=115658&reload=>
- Natrujirote, W. (2017). Mobilizing process for teen pregnancy prevention. *Journal of Social Sciences, Srinakharinwirot University, 20*. Retrieved October 2, from <file:///C:/Users/PC/Downloads/9514-Article%20Text-25168-28115-10-20171215.pdf>
- Shaw, D. (2009). Access to sexual and reproductive health for young people: Bridging the disconnect between rights and reality. *International Journal of Gynecology & Obstetrics, 106*(2), 132-136. Retrieved March 3, 2024, from <https://doi.org/10.1016/j.ijgo.2009.03.025>
- Suwanwanich, M. (2016). Teenage pregnancy and adverse birth outcomes at Ratchaburi Hospital. *Medical Journal, 35*(3), 150-157. Retrieved October 2, from <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/reg45/article/view/124965/94745>
- Tangdee, O., Sara, N., & Choosat, P. (2024). Evaluation of preventive implementation and probing the teenage pregnancy problems of District Health Board: DHB. Retrieved September 30, 2024, from <https://rh.anamai.moph.go.th/th/academic-portfolio/download/?did=1>

- UNICEF. (2021). *Adolescent health and rights in Southeast Asia*. Retrieved October 3, 2024, from https://www.unicef.org/thailand/topics/adolescent-health-and-development?items_=&page=1
- Yajai, S., Suwannarat, W., Nongnueang, W., Pasuhirun, S., Jaidee, C., & Limcharoen, S. (2020). Mobilization of the Act for Prevention and Solution of the Adolescent Pregnancy Problem, B.E. 2559 (2016) through local collaborations in Chanthaburi Province. *Regional Health Promotion Center 9 Journal*, 14(33), 35-51.